

Complexnummer: 515051

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

St.Fredericus en Odulphus

Aantal complexonderdelen

2

Monumentnummers van complexonderdelen

515052, 515053

Woonplaats

Leiden

Gemeente

Leiden

Provincie

Zuid-Holland

Locatie van het hoofdobject

Zoeterwoudsesingel 50, 2313 EK te Leiden

Complexomschrijving

Inleiding

Kerkelijk complex bestaande uit de oud-katholieke ZAALKERK van de H.H. Fredericus en Odulphus naar een ontwerp van B. Buurman uit 1925 en de oudere uit 1904 daterende VILLA De Hoekstee, door Willem Cornelis Mulder ontworpen, in oorsprong voor eigen gebruik gebouwd en bij de bouw van de kerk als pastorie in het complex opgenomen. Op advies van Buurman werd kunstenaar Chris Lebeau (1878-1945) aangetrokken om de muren in de kerk te beschilderen. In eerste instantie kreeg hij de opdracht de altaarnis te beschilderen. Op 31 maart 1926 besloot men definitief de gehele kerk door Lebeau te laten decoreren, ondanks zijn openhartige anarchistische opvattingen. Het toegevoegde portaal aan de voorzijde van de villa en de aanbouw aan de achterzijde van de villa zijn voor de bescherming van ondergeschikt belang. De achterzijde van de kerk is door een evenmin waardevol tussenlid verbonden aan de rij woningen aan de Cronesteynkade. Voor de glas-in-lood vensters van de kerk zijn kunststof voorzetramen geplaatst.

Omschrijving

Op ruim perceel op de hoek van de Zoeterwoudsesingel en Cronesteynkade gesitueerd kerkgebouw aan de westgevel verbonden met de naastgelegen villa. In aansluiting bij de villa werd de kerk eveneens in Chaletstijl uitgevoerd.

Waardering

Het kerkelijk complex van oud-katholieke kerk en villa is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde als uitdrukking van een geestelijke ontwikkeling en vanwege de bijzondere plaats die de muurschilderingen in de kerk innemen in de iconologie van

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

kerkelijke kunst. Het complex is tevens van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde vanwege de Chaletstijl van het exterieur van de kerk en villa en de hoge kwaliteit van de muurschilderingen in de kerk. Bovendien nemen de religieuze wandschilderingen een bijzondere plaats in het oeuvre van de anarchistische kunstenaar Chris Lebeau in. Het exterieur en interieur van de kerk en villa zijn relatief gaaf bewaard gebleven.

Monumentnummer*: 515052

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	09 oktober 2000
Kadaster deel/nr	82984/119

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Leiden	Leiden	Zuid-Holland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Leiden	M			8968
Leiden	M			6211

Omschrijving**

Inleiding

In 1904 in Chaletstijl gebouwde VILLA De Hoekstee, ontworpen door Willem Cornelis Mulder (1850-1920) voor eigen gebruik en na voltooiing van de kerk in 1926, die in aansluiting bij het woonhuis eveneens in Chaletstijl werd uitgevoerd, in gebruik genomen als pastorie. In de oksel van de risaliet en de voorgevel bevond zich het uitbouwtje met de oorspronkelijke ingang. Dit is vervangen door een nieuw ingangsportaal.

Omschrijving

De villa is op een vrijwel L-vormige plattegrond opgetrokken onder een overstekend zadeldak met rode tuile-du-Nord pannen, een gemetselde schoorsteen, goten op klampen en houten windveren. De vleugel haaks op de kerk telt anderhalve bouwlaag, de vleugel evenwijdig aan de kerk tweeënhalve bouwlaag. De gevels zijn witgepleisterd boven een in hardsteen gefrijnde plint met houten vakwerk direct onder de dakgoten en in de topgevels. De gevels zijn geleed door rechtgesloten vensters met meerruits bovenlichten onder gemetselde segmentbogen.

Links van de ingang risaleert een kamer heel sterk in de voorgevel. In het dak boven de ingang bevindt zich een dakkapel onder een lessenaardak. Waar de dakkapel de gootlijst van het dak onderbreekt, zijn twee dakpannen met voluten als afsluiting aangebracht. Boven de oostelijke zijgevel bevindt zich ook een dakkapel onder een lessenaardak.

Interieur

Het interieur van de villa is goeddeels in de oorspronkelijke staat bewaard met onder meer nog aanwezig deuren en deurposten, een tochtdeur met geslepen glas, lambriseringen met panelen en gesneden traphekjes in het trappenhuis, segmentboogvormige doorgangen en een geprofileerde vierkante kolom. In de buitenmuur van het bordes boven de eerste verdieping bevindt zich een glas-

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

in-lood venster in de stijl van de Art Nouveau.

Waardering

Villa De Hoekstee daterend uit 1904 is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische en cultuurhistorische waarde als representatief voorbeeld van een villa in Chaletstijl met oorspronkelijke interieuronderdelen en vanaf 1926 als pastorie in gebruik genomen bij de eveneens in Chaletstijl uitgevoerde kerk van de H.H. Fredericus en Odolphus.

Tevens is de villa van architectuurhistorisch belang als representatief voorbeeld binnen het veelzijdige oeuvre van W.C. Mulder.

Voorts van situationele waarde vanwege de ruimtelijke, stilistische en functionele relatie met de kerk.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis

Monumentnummer*: 515053

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	09 oktober 2000
Kadaster deel/nr	82984/123

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>		
Leiden	Leiden	Zuid-Holland		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Leiden	M			6211

Omschrijving**

Inleiding

KERKGEBOUW van de parochie van de H.H. Fredericus en Odulphus, in 1925 in Chaletstijl gebouwd naar een ontwerp van B. Buurman en inwendig van muurschilderingen voorzien door Chris Lebeau en hoofdonderdeel van het kerkelijk complex. De eerste steen werd op 23 september 1925 gelegd.

Na aanvankelijk een opdracht van het kerkbestuur van de oud-katholieke kerk te hebben gekregen voor de altaarnis, werd Lebeau in 1926 gevraagd de gehele kerk te beschilderen. De frescoschildering van een grote staande Christus in de altaarnis was gereed toen de kerk op 3 mei 1926 werd ingewijd. De schildering werd kort daarna verwijderd wegens vochtproblemen. Het roosvenster boven de altaarnis werd eveneens verwijderd, omdat Lebeau er niet tegenin kon schilderen als de zon scheen en het venster lekte. In april 1928 begon Lebeau voor de tweede maal aan het beschilderen van de absis en de andere lege vlakken in de kerk. Dit maal schilderde hij een zittende Christus in de altaarnis. Deze zou de vier evangelisten op de westelijke wand meer domineren dan een staande figuur. Op verzoek van de pastoor hield Lebeau de schilderingen rond de Christusfiguur verder rustig. Het decoratieprogramma is door Lebeau zelf bedacht. Gezien zijn politieke voorkeur en zijn onbekendheid met de christelijke leer is dat zeer uitzonderlijk. Volgens geheel eigen opvattingen heeft hij de bijbel geïnterpreteerd. In de schilderingen zijn dan ook sporen te vinden van zijn voorkeur voor anarchisten, onder meer in portretten van Gandhi, Lenin, Vanzetti en Sacco. Lebeau heeft overwegend gebruik gemaakt van realistische figuren. De mensen in de menigtes zijn bovendien ontleend aan het dagelijks leven en neutraal gekleed in de mode van de jaren twintig van de twintigste eeuw, in plaats van de oosterse kledij die gebruikelijk was in de kerk of de symbolische nadruk die Lebeau eerder op zijn mensen legde.

Omschrijving

De witgepleisterde gevels van de zaalkerk zijn opgetrokken boven een hardstenen gefrijnde plint onder een overstekend zadeldak met rode tuile-du-Nord pannen, goten op klampen en houten windveren. Houten vakwerk direct onder de dakgoten en in de topgevels.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De ingang in de noordelijke kopgevel in een uitgebouwd kerkportaal onder een zadeldak, de rechtgesloten absis aan de zuidkant eveneens in een uitbouw onder een zadeldak.

In de westelijke langsgevel vijf rondboogvensters waarin helder glas-in-lood met gekleurde abstracte sierranden. De twee buitenste vensters zijn drielichtvensters. De oostelijke langsgevel sluit aan op de villa en is daardoor blind. In de voorgevel een groot drielichtvenster in de top en kleine rondboogvensters in het portaal. Aan de westkant van het portaal bevindt zich de ingang, een lattendeur onder een korfboog. Hardstenen waterdorpels onder de vensters.

Midden op de nok een zich verjongende dakruiter met een klok en een koperen helmdak met windwijzer.

Interieur

Houten, grotendeels open kapconstructie met ijzeren trekstangen, gebaseerd op het principe van de gordingenkap. De kasspanen steunen op hardstenen kraagstukken. Aan de voorzijde in de kerk (noord) een portaal, met daarop een koorbalkon. In het interieur van de kerk is een gele baksteen gebruikt. De wanden zijn geleed door plinten van geglazuurde bakstenen, gemetselde lambriseringen en lisenen. Grofgepleisterde vlakken tussen de lisenen en boven de lambriseringen. Rollagen boven de nissen met ledenradiatoren en onder de gepleisterde vlakken. Een rechtgesloten lattendeur onder een strek is opgenomen tussen het portaal en de zaalkerk. Op de vloer gebakken tegels. Houten banken, een gepolijst granieten altaar in de altaarnis, een zeszijdig granieten doopvont rechts van het altaar hangend aan de westgevel en een houten preekstoel met klankbord links van het altaar (oost). Aan de onderzijde van het klankbord: de heilige geest in de vorm van een koperen duif. Alle gepleisterde vlakken zijn beschilderd door Chris Lebeau in de Keimse waterglasschildertechniek. Boven de ingang, aan de onderzijde van het balkon is Christus als goede herder afgebeeld met schare gelovigen aan weerszijden in een fries. Boven het altaar als Pantokrater met daarboven de heilige geest, die stralen uitzendt naar engelen en grote groepen mensen. Rond de vensters in de westgevel de vier evangelisten met bijpassende symbolen en menigtes (de arbeidende klasse, semi-intellectuelen, zij die het goede van de aarde genieten en de intellectuelen). Geloof, hoop en liefde vormen het onderwerp van de schilderijen in de blinde gevel tegenover de vensters. Op de gevel achter de preekstoel: Via Dolorosa (de kruisgang), een Celebrerende Priester en de Zweetdoek van Veronica. In het trappenhuis Saul en David en de Trap des Levens, die begint met een ongeborn vrucht. Zingende en musicerende groepen op de wanden van het koorbalkon. Boven de trap op het koorbalkon: Christus en zijn volgelingen.

Waardering

De oud-katholieke kerk is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde als uitdrukking van een geestelijke ontwikkeling en vanwege de bijzondere plaats die de muurschilderingen in de kerk innemen in de iconologie van kerkelijke kunst. De kerk is tevens van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde wegens de Chaletstijl van het exterieur en de hoge kwaliteit van de muurschilderingen van Chris Lebeau in de kerk en de bijzondere plaats die de religieuze wandschilderingen in het oeuvre van de kunstenaar Chris Lebeau innemen. Het exterieur van de kerk is relatief gaaf, het interieur bijzonder gaaf. Het kerkgebouw heeft ensemblewaarde als onderdeel van een complex en als waardevol onderdeel van de singelbebouwing. Vanwege de schilderijen is er tevens sprake van zeldzaamheidswaarde.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument